

Hius- ja kauneudenhoitoalan työelämätoimikunnan tilannekuva 2020–2021

Hius- ja kauneudenhoitoalan työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta.

Vuoden 2020 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2021 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2021 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2022 alkuvuodesta. Tarkistettujen suoritustietojen julkaisua myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla.

Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisistä syistä johtuen, kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle.

Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2020		2021	
	koko tutkinto	tutkinnon osa	koko tutkinto	tutkinnon osa
Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto	855	13743	1395	18888
Kampaajatyön osaamisala	238		303	
Parturityön osaamisala	21		37	
Ihon hoidon osaamisala	372		571	
Hius- ja kauneudenhoidon neuvonnan osaamisala	33		34	
hius- ja kauneudenhoidon neuvonnan osaamisala, Ihon hoidon osaamisala	39		80	
Kampaajatyön osaamisala, parturityön osaamisala	151		357	
Kampaajatyön osaamisala, ihon hoidon osaamisala	1		4	
Ei tietoa	0		8	
Kampaajatyön osaamisala, Hius- ja kauneudenhoidon neuvonnan osaamisala			1	
Hius- ja kauneudenhoitoalan erikoisammattitutkinto	35	235	85	472
Hiusten muotoilun osaamisala	14		48	
Kosmetiikkaneuvonnan osaamisala	5		7	
Ihon erikoishoidon osaamisala	14		22	
Hiusten ja parran muotoilun osaamisala	2		5	
Hiusten muotoilun osaamisala, Hiusten ja parran muotoilun osaamisala			2	
Ei tietoa	0		1	
Yhteensä	890	13 978	1 480	19 360

** Tiedot poimittu alkuvuodesta 2021 (vuoden 2020 tietojen osalta) ja alkuvuodesta 2022 (vuoden 2021 tietojen osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen. Tutkinnon osien suoritukset eivät sisällä paikallisina ilmoitettuja tutkinnon osia. Siirtymäajalla olevat tutkinnot eivät näy ko. taulukossa eivätkä sisälly taulukossa oleviin määriin.*

Tavoitteena tutkinnon osia / tavoitteena koko tutkinto

Tavoitteena vuoden 2020 suhteessa 2021 tutkinnon osien suorittamiseen on nähtävissä kasvua. Suunta on hyvä, koska alalle on vaikea saada ammattitaitoisia osiajia. Hiusala ei ole vetovoimainen, joka nähdään haasteelliseksi.

Pohdintoja

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Hius- ja kauneudenhoitoalojen tutkintojen ja tutkinnon osien määrät ovat tilastojen mukaan kasvussa. Yksityinen sektori kouluttaa edelleen aktiivisesti, joka parantaa myös oppilaitosten tutkintomääriä.

Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinnossa hius- ja kauneudenhoidon neuvonnan osaamisalalle on nähtävissä pientä kasvua. Toisaalta koulutusta ei tarjota kaikissa oppilaitoksissa. Valtakunnallisesti osaamisalaa ei koeta tarpeelliseksi, vetovoimaiseksi tai työelämälähtöiseksi. Myös ihonhoidon osaamisalan suorituserissä on havaittavissa kasvua.

Koulutuksen järjestäjät tarjoavat yksittäisiä tutkinnon osia. Suoritetaan vain tietty tutkinnon osa, ei suoriteta koko tutkintoa tai ei suoriteta tutkintoa loppuun. Voivat selittyä sillä, että haetaan vain tarvittava ammattitaidon osaaminen.

Hius- ja kauneudenhoitoalan erikoisammattitutkinnon osalta on kiinnitetty huomiota siihen, että tutkinnon osia suoritetaan suhteellisen paljon verrattuna koko tutkinnon suorittaneisiin. Selittyisikö tämä sillä, että erikoisammattitutkintoa suoritetaan työn ohella ja erityisesti yrittäjillä saattaa koko tutkinnon suorittaminen viivästyä tai jäädä jopa kesken.

Koulutukseen hakijat eivät ymmärrä erikoisammattitutkinnon vaativuutta. Kirjalliset työt näyttävät suurta osaa tutkinnon suorittamisessa, joka koetaan haastavaksi. Kädentaitojen parantaminen on keskiössä, painotusta pitäisi olla enemmän kädentaitoihin.

Opiskelijan pitäisi saada ennen koulutukseen hakeutumista tietää, mitä tutkinto pitää sisällään esimerkiksi kirjallisista töistä. Tämä on osittain markkinointikysymys. Asiaan tulisi kiinnittää huomioita tutkintojen perusteiden kirjoittamisen yhteydessä, joka olisi selkeästi luettavissa tutkintojen perusteista.

Hiusalalle valmistuu ammattilaisia, mutta kauneudenhoitoalan sektorilta työnantajien viesti on, että työntekijöitä on vaikea saada.

Partureita valmistuu hyvin vähän suhteutettuna parturi-kampaajiin, mikä kertoo siitä, että osaamisala ei ole yksistään vetovoimainen. Kampaajapuolelta valmistuvia on suhteessa enemmän. Tämä ero on isompi verrattuna parturiksi valmistuneisiin.

Erityisen huolestuttava on Koski-järjestelmän työelämätoimikunnalle antama tieto, josta emme hyödy epävarmoilla tiedoilla yhtään mitään. Pitäisi saada oppilaitokset täyttämään kuuluvat tiedot ko. järjestelmään. Vain näin toimien saamme faktatietoa kaikesta, mikä liittyy sekä koulutusten että arviointien laatuun.

Ammatilliset tutkinnon osat, pakolliset ja valinnaiset tutkinnon osat, ytot

Toimikunnalla ei ole tähän erityisiä havaintoja.

Tutkintoja tai tutkintojen osaamisaloja, joiden suorituksia on marginaalisesti

Hius- ja kauneudenhoitoalan erikoisammattitutkintoja suoritetaan edelleen vähän. Työelämätoimikunta näkee huolen, onko erikoisammattitutkintojen tarjoajilla riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä ja riittääkö opiskelijoita tulevaisuudessa suorittamaan tutkintoja? Onko kustannustehokasta ja laatu riittävällä tasolla?

Tutkintojen järjestäminen

Tutkinto	Järjestämisluvat	Aktiiviset järjestäjät
Hius- ja kauneudenhoitoalan erikoisammattitutkinto	21	12
Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto	51	46

** aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä/oppilaitokselta kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2020 tai 2021 vuonna toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella. Tiedot poimittu alkuvuodesta 2021 (vuoden 2020 osalta) ja alkuvuodesta 2022 (vuoden 2021 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen.*

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämislupien määrässä ja tutkintojen järjestäminen

Järjestämislupia on lisätty ja tutkintojen määrän odotetaan kasvavan. Riittääkö opiskelijoita kaikille koulutuksen järjestäjille, joilla on järjestämisluvat. Kustannustehokkuus?

Opiskelijat valmistuvat uusien tutkinnonperusteiden mukaisesti. Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinnon keskimääräinen opiskeluaika on kolme vuotta.

Hiusalalla on työvoimapula ja kohtaamisongelma. Koulutuksesta valmistutaan, mutta ei työllistytä alalle. Yritysverotuksella on vaikutusta ja yrittäjien kulujen kattaminen on haasteellista. Yritykset eivät pysty kattamaan kuluja nykyisillä menettelyillä. Vaikutukset ulottuvat mm. alan työturvallisuus- ja altistusriskeihin, palkkaukseen, työehtoihin ja alueellisesti työpaikkoihin.

Uudella sukupolvella on hiusalasta erilainen käsitys kuin vanhemmalla sukupolvella työn raskaudesta. On vääristynyt kuva arkityöstä ja siitä todellisesta työnteosta.

Tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakautuminen koulutuksen järjestäjien välillä/Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

Kasvukeskuksissa tutkintoja ja tutkinnon osia suoritetaan eniten Espoon, Helsingin, Tampereen ja Valkeakosken alueella. Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinnon koulutuksen järjestäjiä on kattavasti koko Suomessa. Maantieteellinen kattavuus on hius- ja kauneudenhoitoalan erikoisammattitutkinnossa suhteellisen hyvä.

Ruotsinkielistä perustutkintoa tarjoaa neljä (4) koulutuksen järjestäjää. Tällä hetkellä ei ole yhtään ruotsinkielistä Hius- ja kauneudenhoitoalan erikoisammattitutkinnon järjestäjää. Kielellinen kattavuus perustuu kulttuuriseen väestörakenteeseen.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto

Näytön suorituspaikat: Työpaikka 48,21 %, oppilaitos 30,1 %, työpaikka ja oppilaitos 8,81 %, ei tietoa 12,88 %.

Arvioinnista päättäneet: Opettaja ja työnantaja/työelämän edustaja 58,37 %, kaksi opettajaa 13,65 %, työnantaja/työelämän edustaja 2,05 %, opettaja 7,55 %, ei tietoa 15,74 %.

Hius- ja kauneudenhoitoalan erikoisammattitutkinto

Näytön suorituspaikat: työpaikka 65,47 %, oppilaitos 12,5 %, työpaikka ja oppilaitos 3,81 %, ei tietoa 18,22.%.

Arvioinnista päättäneet: Opettaja ja työnantaja/työelämän edustaja 57,63 %, kaksi opettajaa 13,98 %, työnantaja/työelämän edustaja 0,21 %, opettaja 3,18 %, ei tietoa 22,67 %.

Amispalautteen keskiarvo näytöstä (päättökysely)

Opiskelija(amis)palautteiden keskiarvot näytöstä päättökyselyn osalta näyttävät hyvältä hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinnon sekä hius- ja kauneudenhoitoalan erikoisammattitutkinnon osalta, vaihteluvälit 4,5 ja suurempi kuin 4,5. Opiskelija(amis)palautteiden päättökyselyn vastaajamääriä pitäisi saada nostettua. Keskihajontaan olisi kiinnitettävä huomiota alhaisissa arvosanoissa.

** opiskelijapalautteen tarkastelujakso on 1.7.2019 – 31.12.2021. Arviointiasteikko 1–5, jossa (5) täysin samaa mieltä, (4) jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä, (1) täysin eri mieltä*

Pohdintoja

Osaamisen arvioinnin kaksikantaisuuden toteutuminen ja perustelut oppilaitoksissa järjestettävillä näytöille

Kaksikantaisuus on toteutunut hyvin näytöissä.

Koronan vaikutukset ovat vielä nähtävissä.

Ei tietoa vääristää tietojen oikeellisuutta. Kysymykseksi jää osataanko arviointi kirjata oikein järjestelmään, jotta tulokset eivät vääristy.

Perusteluna oppilaitoksissa järjestettävillä näytöille on, että opiskelijoilla ei ole mahdollisuus suorittaa näyttöjä työpaikalla. Työssäoppimispaikoista on jonkin verran pulaa, joten näyttöjä annetaan koulujen omissa yritysympäristöissä.

Oppilaitosnäyttöihin liittyen koulutuksen järjestäjien omat yritykset eivät voi olla enää työssäoppimispaikkoja ja niihin ei tehdä koulutussopimuksia. Vaikuttaako tämä oppilaitosnäyttöjen määrään, aika näyttää.

Hiusalalla on vaikeus saada asiakkaita, jotka ottavat vastaan ehostuspalveluja.

Reformi ei ole ottanut huomioon käsityöaloja eikä yrittäjävetoisia aloja!

Näyttöympäristöt ja niiden soveltuvuus osaamisen osoittamiseen

Kaikilla hiusalanliikkeillä ei ole resursseja ottaa opiskelijoita vastaan, joka selittyy osin tilapuutoksilla.

Näyttöympäristö on stabiili, jotka eivät välttämättä ole soveltuvia näyttöjen järjestämiseen. On suuria haasteita.

Hius- ja kauneudenhoitoalalla on huomioitava toimialan erityispiirteet esimerkiksi yhden henkilön hiusalanliikkeet.

Yleistykset oikaisupyynnöistä

Ei voida tehdä yleistyksiä oikaisupyynnöistä. Työelämätoimikunnalla on ollut vain yksi oikaisupyyntö käsittelyssä.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmat ovat hyvin samankaltaisia eri oppilaitoksilla. Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmat on laadittu ohjeen mukaan. Toimiiko osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmat aidosti arjen työkaluna vai onko enemmänkin muodollinen selvitys näyttöjen järjestämisestä.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä

Oppilaitokset ovat hoitaneet opiskelijoiden henkilökohtaistamisen hyvin.

Yleistettäviä havaintoja

Opiskelija(amis)palautteiden mukaan näyttöjen suunnittelu, järjestäminen ja arviointi on saanut hyvät keskiarvot opiskelijoilta. Tulokset ovat pääsääntöisesti tasolla 4, mikä ei herätä huolta näyttöjen järjestämiseen. Jos tulokset olisivat joltain osin heikkoja tai alle 3, se edellyttäisi tarkempaa tarkastelua työelämätoimikunnalta.

Vierailukäynnit on valikoituneet opiskelijapalautteiden perusteella, jotka ovat olleet hyvät tai huonot palautteet. Opiskelijapalautteiden päättökyselyjen vastaajamäärät ovat alhaisia, joka on haasteellinen. Oletettavaa on, että vastaajat antavat relevanttia tietoa palautekyselyissä.

Hyvät käytännöt

Toimikunnalla ei ole erityisiä havaintoja tähän.

Kehittämiskohteet järjestäjien toiminnassa

Pohdittiin, että työpaikkaohjaajille pakollinen koulutus olisi tarpeen sekä oppilaille suunnattu arvioijakoulutus, jotta heille syntyisi parempi kuva ja ymmärrys tutkinnon perusteista ja vaatimuksista. Tällaista koulutusta onkin jo joku oppilaitos järjestänyt opiskelijoille.

Työelämätoimikunnan huolena on myös, että arvioijissa on vastavalmistuneita opiskelijoita. Arviointi ei ole tasalaatuista. Työharjoittelupaikkoja ei ole opiskelijoille, koska ammattilaiset eivät ota heitä vastaan ajanpuutteen vuoksi. Pienissä yrityksissä on myös vähän työskentelytilaa. Pääsääntöisesti yritykset ovat pieniä, eikä niillä ole kapasiteettia tarjota työharjoittelupaikkoja opiskelijoille. Opetusvastuun siirtyminen yrittäjille nähdään huolestuttavana. Tavallaan koulutat kilpailijoita itsellesi!

Yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet

Yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden, ytojen kanssa on haasteita. Syyt ovat moninaiset. Integroiminen ammattiopetukseen ja näyttöön voisi auttaa.

Tutkintojen perusteiden toimivuus

Pohdintoja

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus

Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinnossa ehostuspalvelut tutkinnon osan näyttäminen työelämässä on nähty haasteelliseksi aikaisempaan verrattuna. Osin ovat koronan vaikutuksesta johtuvia. Tutkinnon osalle ei ole ollut kysyntää tai palveluita ei tarjota työelämässä.

Valinnaisuuden toteutuminen tutkintojen suorittamisessa / Kokemukset tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Ei kommentoitavaa.

Yleisiä havaintoja työelämäpalautteesta (työpaikkaohjaajakysely)

Havaintojen perusteella työpaikkaohjaajakyselyn työelämäpalautteiden vastaajamäärissä oli jonkin verran hajontaa. Työpaikkakyselyn työelämäpalautteiden keskiarvot hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinnossa oli 4,1 ja hius- ja kauneudenhoitoalan erikoisammattitutkinnossa 3,9. Työelämätoimikunta näkee valtakunnallisen työelämäpalautteen tarpeellisena. Tällöin myös toimikunnat saavat oikeanlaista tietoa työllistymisestä ja osaamisen riittävydestä työelämässä.